

здібності логічного мислення, уміння доводити й заперечувати, узагальнювати й абстрагувати, аналізувати і робити висновки.

У ряді випадків виникає необхідність застосування знань з інших галузей права, що сприяє зміцненню міжпредметних зв'язків.

З вищевикладеного слід зробити висновок, що виконання рефератів є також одним із важливих елементів активізації пізнавальної діяльності курсантів.

Необхідно пам'ятати, що активно засвоєні знання, розвиваючись, переходять у переконання курсантів і в подальшому стають знаряддям застосування їх у практичній діяльності.

Важливе завдання викладача полягає ще в тому, щоб правильно оцінити виконану роботу курсанта. Головною і необхідною умовою оцінки повинна бути об'єктивність, що передбачає поєднання високої вимогливості з поважанням особи курсанта. Тільки при її дотриманні у курсантів підвищується престиж знань, бо інакше у них може на довго зберегтися негативне ставлення до виконання такого виду робіт.

У процесі навчання необхідно поєднувати різні форми і методи, і слід вважати, що підготовка рефератів курсантами також дасть змогу певною мірою зробити процес навчання більш активним і поглибленим.

Надійшла до редколегії 10.10.99

*В. М. Тісунова, канд. економ. наук,
О. В. Шевцова, канд. економ. наук*

МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВІ ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» У ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ МВС УКРАЇНИ

Сьогодні молода держава Україна переживає низку проблем соціального, економічного, політичного характеру, що породжують різного роду злочини. Для їх подолання державні органи докладають значних зусиль, що знаходять своє зиявлення в удосконаленні роботи правоохоронних органів, створенні цивілізованого правового поля, матеріального забезпечення.

У структурі злочинів в Україні різке зростання спостерігається серед економічних правопорушень. За цих умов значно посилюється актуальність оволодіння економіко-правовими знаннями працівниками правоохоронних органів. Одну із провідних ролей у цьому процесі відводять глибокому та всебічному вивченню дисципліни «Правові основи підприємницької діяльності». Вона дозволяє подолати кризові явища в економіці, перш за все шляхом удосконалення організації підприємницької діяльності, яку можуть здійснити лише висококваліфіковані спеціалісти.

Дисципліна «Правові основи підприємницької діяльності» є складовою частиною юридичних дисциплін, передбачених для вивчення типовими навчальними планами Міністерства освіти України в юридичних вузах. Це пояс-

нює те, що у більшості відомчих закладах освіти, що готують спеціалістів для правоохоронних органів, і у цивільних вищих закладах освіти, орієнтованих на задоволення, перш за все, державних, цивільних господарчо-правових напрямів потреб суспільства і конкретної особи, однакові навчально-соціальні стандарти.

Дисципліна «Правові основи підприємницької діяльності» читається на старших курсах (у нашому ВЗО на 3-му курсі) після вивчення курсантами цивільного, адміністративного, фінансового та інших галузей права, а також ряду економічних дисциплін: економічної теорії, менеджмента, бухгалтерського обліку.

Наукові основи дисципліни «Правові основи підприємницької діяльності» розроблялися такими українськими вченими як С. Ляшенко,

В. Малига, В. Мамутов, П. Мельник, В. Мусілко, А. Бонов, Н. Саниахметова, В. Хахулін, В. Шахун.

Сучасна концепція про підприємництво змінила уявлення про предмет у порівнянні з попередніми теоріями. Згідно з цими уявленнями до сфери підприємницької діяльності перейшли відносини, що виникли у процесі реалізації власності громадян для виробництва товарів, як підприємницькі відносини. Розширилося й число суб'єктів – учасників господарських відносин.

У даний час підприємницька діяльність в Україні не має самостійної галузі права, оскільки відносини регулюються такими галузями права як цивільне, адміністративне, кримінальне, фінансове, податкове та ін. Тому можна передбачити, що у подальшому базовий Закон про підприємництво разом із спеціальними законами, що регулюють окремі специфічні сторони підприємницької діяльності могли б скласти основу нового Кодексу про підприємництво в Україні, тим більше, що вже є його проект.

Таким чином, виходячи з особливостей предмета, можна стверджувати, що дисципліна «Правові основи підприємницької діяльності» комплексна, і її метою є формування у майбутніх працівників ОВС комплексних знань у галузі цивільно-правового регулювання підприємницької діяльності, необхідних для уникнення основних порушень у цій сфері, методів попередження і боротьби з ними згідно із Законом України «Про мічцію» та «Комплексною цільовою програмою боротьби із злочинністю на 1996–2000 рр.»

Набуття знань і навичок з даної дисципліни вимагає постійного вдосконалення у зв'язку із змінами соціальних умов, законодавчої бази, характеру, і форм злочинності, а також виходячи з мети навчання. У процесі навчання професійні знання та навички набувають соціального змісту, що дозволяє майбутнім спеціалістам спрямовувати свою діяльність на виявлення та попередження причин швидкої криміналізації підприємницьких відносин. Ці обставини необхідно враховувати при підготовці спеціалістів-юристів у системі МВС, які покликані захищати інтереси держави та її громадян на основі чинного законодавства.

Зараз у більшості юридичних вищих закладів освіти набув розповсюдження універсально-ідеологічний прийом, оснований на конструкційно-проектувальній функції викладання. Ця функція також необхідна і для навчання курсантів з дисципліни «Правові основи підприємницької діяльності».

Дія конструкційно-проекційної функції розповсюджується на вибір організаційної форми навчання, підготовку методичного й складання дидактичного матеріалу, визначення оптимальних прийомів і методів навчання, виходячи із специфіки дисципліни.

У викладача при організації та проведенні занять зростає можливість вибору лінії поведінки, способу викладу матеріалу. У той же час немаловажне значення має накопичення власного досвіду, а це вдосконалює методичні прийоми. Велике значення в теперішніх умовах має використання рейтинг-контролю, який сприяє поглибленню знань, дозволяє покращити відвідування занять. Все це, безумовно, впливає на підвищення пізнавальної активності.

Безпосередньо залучати курсантів до активної навчально-пізнавальної діяльності покликані методичні прийоми. У навчальному процесі можуть бути використані такі прийоми активізації пізнання: лекція – бесіда, лекція з розбором конкретних ситуацій, групова консультація та інші. Так, наприклад, перші теми з дисципліни доцільно проводити у формі лекції - бесіди, а тему «Правове регулювання ціноутворення» шляхом розбору конкретних ситуацій у галузі порушення державної дисципліни цін.

Такий прийом, як лекція, є головною формою передачі знань від викладача до того, хто навчається. Перед лектором стоїть завдання показати актуальність матеріалу, який вивчається, активізувати навчально-пізнавальну діяльність курсантів, акцентувати їх увагу на важливих проблемах теми.

Практика показує, що увага курсантів посилюється на лекції, коли викладач яскравими прикладами аргументує важливість питань, що вивчаються. Таким чином, можна реалізувати пізнавальну діяльність курсантів. Для викладача такий метод дає можливість керувати сприйняттям тих, хто навчається.

Особливе значення у викладанні дисципліни «Правові основи підприємницької діяльності» має комунікативна функція, суть якої зводиться до встановлення контакту викладача з аудиторією за допомогою різних методів. Тут основний ефект дають ділові ігри, активні дидактичні форми, а також проблемне вивчення, що підтверджено дослідженнями зарубіжних психологів. Установлено, що людина, яка навчається, закріплює у пам'яті 10% того, що чує, 50% того, що бачить і чує і 90% того, що робить сама.

Нарешті, остання функція викладання, яка необхідна при підготовці спеціалістів-юристів із дисципліни «Правові основи підприємницької діяльності» – дослідницька. Дослідницька діяльність включає в себе весь комплекс робіт, який виконують курсанти під керівництвом викладача. Сюди

належить написання рефератів, підготовка повідомлень, вивчення літератури, виконання практичних завдань тощо.

Основна мета дослідницької роботи – навчити курсантів самостійного логічного, чіткого викладення думок, аналізу й узагальнення фактів і явищ суспільного життя. Тому у кожному завданні, яке видається, обов'язково повинен бути елемент творчого підходу. Бажано, щоб за час вивчення дисципліни кожний курсант виступив з результатами своїх досліджень у вигляді повідомлення, реферата тощо. При виступі курсанта решта аудиторій повинні уважно слідувати за ходом його думок і доповнювати їх. Все це стимулює тих, хто навчається, до більш глибокого вивчення спеціальної літератури та до постійної роботи з періодичною літературою

Надійшла до редколегії 14.10.99

Н.О. Журавель, канд. істор. наук

З ДОСВІДУ ВИХОВНОЇ РОБОТИ КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ЮРИДИЧНОГО ІНСТИТУТУ МВС УКРАЇНИ

Питання освіти, виховання, соціалізації молоді завжди знаходились у центрі уваги різних наук. За своїм значенням, змістом, різноманіттям ці питання невичерпні; їх наукове вивчення, методика вирішення потребують постійного розвитку. Особливе значення проблеми соціалізації молоді набувають у перехідний період, в якому перебуває зараз українське суспільство. В значній мірі це стосується проблем виховання курсантів закладів освіти системи МВС, тому що моральна культура займає чільне місце в загальній культурі співробітників правоохоронних органів. Виконання цих завдань в навчальних закладах покладається, перш за все, на інститут кураторства та кафедри соціально-економічних дисциплін, для котрих проблеми виховання нерозривно пов'язані із змістом наук, які вони викладають. Певний досвід роботи у цьому напрямку накопичено і в Дніпропетровському юридичному інституті МВС України.

Кафедра СЕД є підрозділом, який має досить різноманітні можливості для здійснення гуманізації та гуманітаризації навчального процесу. Саме тому досвідчені викладачі кафедри покладають багато зусиль для впровадження нових прогресивних методів викладання світоглядних дисциплін, для встановлення щільного контакту із курсантами та студентами, для досягнення на заняттях атмосфери взаєморозуміння, відкритості, довіри, для формування у юнаків та дівчат свідомого, зацікавленого підходу до навчання.

З цією метою при викладанні деяких дисциплін, перш за все філософії, були розроблені та впроваджуються в навчальний процес «Принципи та правила» вчителя-герменевтика, а саме: 1) абсолютного розуміння («Караван іде із швидкістю найслабшого верблюда»); 2) абсолютного включен-